

Publisher:
Pål Korneliussen
Redaktør:
Øystein Hage

Desksjef: Ann Eileen Ditlevsen Nygård
Redaktør: Nils Torsvik

fiskeribladetfiskaren.no fbfi.no

FiskeribladetFiskaren arbeider etter Vær varsomplakatens regler for god presseskikk. Mener noen seg rammet av urettmessig omtale, oppfordres disse til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adressen til PFU er: Prinsens gate 2, pb. 48, Sentrum, 0101 Oslo. Tlf: 22415680, faks: 22411980.

FiskeribladetFiskaren

En uavhengig avis for Kyst-Norge

Olje og fisk

En fersk rapport kommer det frem at havbruksnæringen er i ferd med å bli mer og mer lik oljenæringen. Forskningsrapporten viser at det kommer stadig flere personer inn i næringen med bakgrunn fra oljenæringen. Spesielt servicebedriftene henter inn slik kunnskap. Dette vil på sikt gjøre næringene mer og mer lik, mener forskerne.

Det er analyseselskapet Impello, som har laget vurderingen av havbruksnæringen, der hovedpoenget er at næringen utvikler seg i retning av å bli mer lik olje- og gassnæringen. Samtidig vokser havbruksnæringen i antall ansatte. Mens næringen vokste med 11 prosent i 2013 fortsatte veksten i fjor med 14 prosent.

Næringen preges av stabilt høye laksepriser, noe som muliggjør satsing og nyutvikling. Med få unntak har næringen mange gode år bak seg, og det er lite som tyder på noen snarlig nedtur. Blant annet har dette resultert i en vekst i leverandørindustrien, som igjen fører til at ansatte fra oljenæringen rekrutteres. Dette er også med å prege holdninger og syn på næringen. Dette har mange likhetstrekk med den utviklingen oljenæringen har hatt de siste ti årene.

Det er i sjømat de store kvantitesprangene vil komme

tre delt verdikjede, bestående av oljeselskapene, de store serviceselskapene og mange små underleverandører.

Det tilsvarende skjer i havbruksnæringen. Øverst har man de rendyrkede oppdrettsselskapene som Salmar, Marine Harvest og Lerøy, og under dem vokser det frem en del større servicebedrifter som Aqualine, Frøya Akvaservice og Akva Group. I tillegg har vi en rekke mindre aktører – både innen leverandørindustrien og selve kjerneområdet.

Analysen er helt riktig, og Norge vil garantert se en økende konsollidering både i næring, men også i leverandørdelen fremover. I produksjonsleddet vil det også skje sammenslåinger og profesjonalisering, spesielt i takt med de økende kravene i forhold miljø og helse. Det vil være de største bedriftene som vil klare å ta de grepene som etterhvert vil bli pålagt næringen.

I takt med fallende intensitet i oljenæringen, vil flere levandørerbedrifter snu seg mot havbruk. Havbruksnæringen er preget av nytenkning og vilje til endring og innovasjon. Dette er noe leverandørnæringen vil nyte godt av i årene som kommer. Det er trolig også i sjømatsektoren de store tekniske kvantesprangene vil komme. Vi tror også denne utviklingen er helt nødvendig. Havbruksnæringen har bare godt av å flere impulser utenfra, noe ansatte fra resten av næringslivet også vil bidra til. Derfor vil fiskeri garantert bli mer lik oljenæringen.

Nu går alt så meget bedre

Perioden 2013 til 2015 er verdifull for å forstå hvorfor torskkelønnsomheten svinger så mye.

BIOMENING

BENT DREYER

Forskningssjef i Nofima.

Problemer preget 2013. Prisene falt. Diskusjonen gikk høylytt om prisfastsetting. Flåte og industri meldte om lav lønnsomhet. Sjømatrådet om sviktende markedspriser. Ryktene om feil kvoteavregning florerte. Mattilsynet var bekymret for hygien. Sjømatindustriutvalget jobbet med å finne løsninger på utfordringene.

2015 er preget av en gledelig opptur. Torskeprisene øker. Ryktene om feil kvoteavregning er borte. Mattilsynet er tause. Både flåte og industri melder om bedre lønnsomhet.

Hva har skjedd i løpet av et par hektiske år?

Torskekvoten er viktig for sektorens økonomi. I 2013 og 2014 var torskektiviteten svært høye, mens de i 2015 gikk litt ned. Det er ikke nødvendigvis kvotenivået, men endringstakten som skaper

problemene. Den voldsomme kvoteøkningen i 2013 stresset hele verdikjeden - både i forhold til kapasitet og pris. Det ble utfordrende å fastsette minsteprisen - kundene forventet prisnedgang og fiskerne økt lott.

Vandringsmønsteret endret seg lite. Rekordfangstene i en hektisk sesong la i 2013 til rette for priskrangel, feil avregning av kvoter og brudd på hygieneforskriftene.

Kvotendringene i 2014 og 2015 var minimale - og stresstet ikke verdikjeden. Priskorrigeringen var allerede gjennomført i 2013 og kapasiteten justert. Kontrollapparatet var satt i alarmberedskap for å kontrollere kvoteavregning og hygiene.

Valutautviklingen er viktig for torskesektoren

Valutautviklingen er viktig for torskesektoren. Skift i valutakurser er en ofte en god forklaring på endring i lønnsomheten. En sterk krone svekker konkurranseevnen og stresser verdikjeden. Effekten må fordeles mellom ulike ledd - fra fisker til kunde. Norske aktører må ofte ta kostnadene. Kronekursen har, hovedsakelig som

Biomarin gjestespalte

FiskeribladetFiskaren vil ukentlig ha en gjesteskribent knyttet opp mot det biomarine stoffområdet.

Følgende institusjoner bidrar til spalten: FHF, Sjømat Norge, Marelife, Maring, Nifes, Nofima, Norges Sjømatråd, Omegaland, Rubin, Universitetet i Bergen, Haukeland Universitetssjuehus, Sintef og Universitetet i Tromsø.

en følge av fallende oljepris, svekket seg. Det har bidratt til å redusere konfliktene i den norske delen av verdikjeden og samtidig økt konkurransekräften.

Perioden 2013 til 2015 inneholder sentral lærdom. Store skift i torskektiviteten stresser verdikjeden og skaper støy. Sektoren er sårbar for ei sterk krone. Kraftig kvoteøkning kombinert med ei sterk norsk krone gir nedture. En liten kvotenedgang kombinert med ei svak norsk krone gir oppturer.

I den fiskeripolitiske debatten får valutakursendringer lite oppmerksomhet. Det kan være fordi den er utenfor aktørenes kontroll. Kvotetilviklingen, derimot, får stor oppmerksomhet. Lærdommen er at vi må unngå brå og store skifter i kvotene fra år til år.

Da er det kanskje godt å vite at kvotene ser ut til å gå litt ned også i 2016 og at oljeprisen fortsatt vil være lav. Det kan bli lettere å rekruttere mannskap fra oljesektoren i årene som kommer.

Så kan oppturen brukes til å rigge verdikjeden bedre til situasjoner med store skift i kvotene, høyere oljepris og sterkere krone. Kanskje kan noen av Sjømatindustriutvalgets forslag bidra til mer robuste næringsaktører som kan håndtere kortsiktige svingninger og samtidig